

територій. Саме розвиток підприємницьких ініціатив може забезпечити розвиток громади завдяки формуванню активної громадської свідомості населення, створення нових робочих місць, залучення додаткових інвестицій, модернізацію місцевої інфраструктури та виробництва.

Література:

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/318/10.10.2018.pdf>. – Заголовок з екрану.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2456-17. – Заголовок з екрану.
3. Чуй І.Р. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/83705/finansii/fondi_finansovoyi_pidtrimki_malogo_biznesu_ukrayini. – Заголовок з екрану.
4. Назиров К.З. Підходи до розробки стратегій розвитку підприємництва в об'єднаних територіальних громадах / К.З. Назиров, Я.Є. Нечипоренко // Соціальна економіка. – 2017. – № 54. – С. 41-47.
5. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» від 24 травня 2017 р. № 504-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80?test=4/UMfPEGznhhhAV.ZieHT7rxNI4H6s80msh8Ie6>. – Заголовок з екрану.
6. Петрушенко Ю.М. Партисипативна модель управління та фінансування в міжнародних програмах технічної допомоги як фактор розвитку соціального капіталу територіальних громад / Ю.М. Петрушенко // Економічний вісник. – 2015. – № 2. – С. 31-37.

ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕПОХУ КАПІТАЛІЗМУ

Приходько Д.О., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Багато сучасних, найбільш гострих соціально-економічних проблем підприємництва виникло саме в епоху капіталізму. Цим пояснюється актуальність теми цієї доповіді, мета якої – характеристика найважливіших моделей вирішення соціально-економічних проблем підприємництва.

Особливо продуктивні соціально-економічні моделі вирішення проблем підприємництва сформувалися в епоху Відродження [1]. Це, перш за все: економічна таблиця фізіократів Ф. Кене; концепція «економічного лібералізму» А. Сміта; теорія «трьох факторів виробництва» Жана Батіста Сея.

Франсуа Кене (1694-1774) за допомогою своєї таблиці намагався зрозуміти, яким чином діє економіка в цілому. Такий підхід пізніше отримав

назву макроекономічного підходу (макроекономіки). У своїй таблиці Кене намагався показати, як продукт, який створюється, на його думку, лише в сільському господарстві, розподіляється між різними соціальними верствами в натуральній і грошовій формах. Ф. Кене усвідомив зовсім непросту думку – наявність в економіці потоків товарів і грошей, необхідність певної пропорційності між окремими частинами сукупного продукту нації (соціальний аспект). Він заснував категорії, які згодом стали основою всієї «соціальної економіки». Надалі цією проблемою займалися видатні економісти – від К. Маркса до лауреата Нобелівської премії з економіки 1973 року Василя Леонтєва (1905-99) за модель «витрати – випуск».

Соціально-економічна модель Сміта (1823-1890) базується на концепції «економічного лібералізму», в основі якої лежить ідея «природного порядку». Під таким він розумів «економіку вільного підприємництва», яка ґрунтується на принципах «природної свободи» – вільної гри ринкових сил і конкуренції. В «будь-якому цивілізованому суспільстві», доводив Сміт, діють всесильні і невідворотно об'єктивні природні закони. Неодмінною умовою їх дії є «вільна конкуренція». У цьому методологічна суть всього вчення Сміта. Центральним поняттям в соціально-економічній моделі Сміта є людина [2]. Людину він розглядає з трьох точок зору: моральної, громадської (соціальної) і чисто економічної («економічна людина» – поняття, введене Смітом).

Егоїзм з моральної точки зору оголошувався Смітом природною властивістю людини і фактором людського прогресу. Нова, по суті, буржуазна етика, мораль будувалася на «честолюбному інтересі», на природньому прагненні кожного до власної вигоди, яка обмежується лише таким же прагненням інших людей.

Людина є істотою також соціальною, тобто живе в соціумі, взаємодіє з ним, повинна підкорятися певним його нормам і правилам поведінки в громадянському суспільстві. Людина виконує і підкоряється юридичним законам і цивільним інститутам, які прийняті в даній країні, традиціям і звичкам, виробленим всім попереднім розвитком.

Остання, за переліком, але не за важливістю, – характеристика людини як істоти «чисто економічної». Сміт вводить поняття «економічної людини». Логіка Сміта така: головний мотив діяльності людини як істоти економічної – корисливий інтерес. Але отримати вигоду з власного інтересу «людина економічна» може, тільки надаючи послуги іншим людям, пропонуючи предмети або послуги своєї праці. Так розвивається суспільний поділ праці.

Видатний французький економіст і соціолог Ж. Б. Сей (1767-1831) отримав всесвітню славу як автор теорії «трьох факторів виробництва». Будучи, насамперед, «економічною», названа теорія одночасно є і «соціальною», оскільки її центральною проблемою є розподіл суспільного (соціального) продукту. Відповідно до Сейя в створенні вартості беруть участь: засоби виробництва (капітал); праця; земля. Капітал (засоби виробництва) породжує прибуток і відсоток, праця – заробітну плату, земля – ренту.

У створенні «багатства нації» Сей вирішальне значення надає фігурі підприємця. Можна стверджувати, що ідеї Сея про «підприємця як новатора, носія технічного прогресу», з часом лягли в основу «теорії підприємництва», докладно розробленої австрійським економістом Й. Шумпетером (1883-1950). Сей трактує постать підприємця в широкому сенсі: це і новатор –промисловець, і прогресивний землероб, і талановитий винахідник. Він комбінує «фактори виробництва», йде на ризик заради отримання вигоди.

Надалі саме соціально-економічні моделі Кене, Сміта і Сея дали потужний поштовх їх подальшому розвитку в нових історичних умовах.

Література:

1. Бартенев С.А. Экономические теории и школы (история и современность): курс лекций / С.А. Бартенев. – М.: БЕК, 1996. – 352 с.
2. Социальная экономика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://economyinfo.ru>. – Заглавие с экрана.

ПРОБЛЕМА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

Приходько Д.О., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Як наголошується в соціально-економічній літературі необхідно не тільки розрізняти поняття «економічного» і «соціального» прогресу, але і з'ясувати їх несумісність і сумісність [1]. Мета доповіді – показати, коли економічний і соціальний прогрес сумісні і коли несумісні.

Як впливає з соціально-економічної літератури, економічний прогрес суспільства фокусується в економічній доцільності, раціональності, економічній ефективності. Якщо говорити коротко, основна проблема ефективності економіки формується як співвідношення «витрати-результати». Економічна ефективність характеризує зв'язок між кількістю одиниць ресурсів, які застосовують в процесі виробництва, і кількістю продукції, одержуваної на застосовані ресурси. Більша кількість продукції, одержуваної на даний обсяг витрат, означає підвищення ефективності та економічний прогрес; зменшення обсягу продукції – падіння ефективності, регрес.

Поняття економічного прогресу найбільш тісно пов'язане з проблемою «економічного зростання»: зростання масштабів виробництва і зайнятості, зростання валового і реального продукту, чисельності населення, накопичених багатств, рівня життя типової сім'ї, мірою полегшення важкої праці і кількості вільного часу після роботи. Але чим виміряти економічне зростання? На превеликий жаль, задовільної відповіді на це питання ще немає. Оскільки процес цей багатосторонній – жоден показник не дає повного уявлення щодо економічного зростання. Для того, щоб порівнювати економічну міць і потужність окремих країн економісти зазвичай застосовують такі об'єднуючі, узагальнюючі показники, як валовий національний продукт (ВНП) або чистий